

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

УДК 343.9

Михайло Гузела

Національний університет “Львівська політехніка”,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права та процесу
Навчально-наукового інституту права та психології
<https://orcid.org/0000-0002-2254-6990>

ПОПЕРЕДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ЩОДО СУБ’ЄКТІВ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ: МІЖНАРОДНЕ ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ДОСВІД ОКРЕМИХ ДЕРЖАВ

<http://doi.org/10.23939/law2022.33.168>

© Гузела М., 2022

Стаття присвячена проблемі попередження кримінальних правопорушень щодо суб’єктів кримінального провадження через реальне забезпечення їхньої безпеки в сфері кримінального процесу. Оскільки розроблення нормативної бази з метою вирішення проблеми забезпечення безпеки осіб, залучених до сфери кримінального процесу розпочалось в середині минулого століття, то, відповідно, зазначена проблема, а також шляхи її вирішення почали знаходити своє відображення в нормах тогочасного міжнародного законодавства.

В статті досліджено, що проблема попередження кримінальних правопорушень щодо суб’єктів кримінального провадження через реальне забезпечення їхньої безпеки в сфері кримінального процесу знайшла своє відображення і вирішення в нормах міжнародного законодавства, зокрема, в Декларації ООН з прав людини та в цілій низці Резолюцій ООН та Європейських конвенцій, в яких чітко регламентовані основні засади міжнародного співробітництва у сфері протидії суспільно небезпечним посяганням щодо особи, а також щодо учасників кримінального судочинства.

На основі аналізу вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, а також законодавства окремих держав досліджено окремі питання попередження кримінальних правопорушень щодо суб’єктів кримінального провадження через реальне забезпечення їхньої безпеки у сфері кримінального процесу. Зокрема, проаналізовано законодавство США та Канади, яке регламентує реалізацію програми захисту свідків та потерпілих, досвід цих держав на шляху попередження кримінальних правопорушень щодо учасників кримінального судочинства. Зроблено висновок про важливість позитивного досвіду зазначених держав для України на шляху розв’язання проблеми попередження кримінальних правопорушень щодо суб’єктів кримінального провадження, а також для вдосконалення кримінального та кримінального процесуального законодавства України.

Ключові слова: злочинність, попередження кримінальних правопорушень, попередження кримінальних правопорушень щодо суб'єктів кримінального провадження.

Постановка проблеми. Сьогодні ми переживаємо епоху становлення кримінального та процесуального законодавства України. Серед основних проблем на одне з чільних місць висувається проблема попередження кримінальних правопорушень щодо суб'єктів кримінального провадження. Питання вирішення зазначеної проблеми закріплене в окремих нормах міжнародного законодавства, зокрема в Декларації ООН з прав людини та в цілій низці Резолюцій ООН і Європейських конвенцій, в яких **чітко регламентовані основні засади міжнародного співробітництва у сфері протидії суспільно небезпечним посяганням щодо особи, а також щодо учасників кримінального судочинства**. Крім цього, досвід деяких держав на шляху попередження кримінальних правопорушень щодо учасників кримінального судочинства є надзвичайно важливим для України для розв'язання проблеми попередження кримінальних правопорушень щодо суб'єктів кримінального провадження, а також для вдосконалення чинного кримінального та кримінального процесуального законодавства.

Аналіз дослідження проблеми. Вагомий внесок у дослідження проблем **попередження і протидії суспільно-небезпечним посяганням щодо особи і, зокрема, щодо суб'єктів кримінального провадження** внесли ціла низка науковців, зокрема: Бандурка О. М., Голіна В. В., Даньшин І. М., Джужа О. М., Зелінський А. Ф., Закалюк А. П., Костенко О. М., Литвинов О. М., Медицький І. Б., Юхно О. О. та багато ін.

Мета статті полягає у визначенні шляхів розв'язання проблеми попередження кримінальних правопорушень щодо суб'єктів кримінального провадження.

Виклад основного матеріалу. Розроблення нормативної бази з метою вирішення проблеми забезпечення безпеки осіб, залучених до сфери кримінального процесу, розпочалось зразу ж після закінчення Другої світової війни в середині минулого століття. Відповідно, зазначена проблема, а також шляхи її вирішення почали знаходити своє відображення в нормах тогочасного міжнародного законодавства. Зокрема, твердження про необхідність забезпечення безпеки учасників кримінального провадження вперше було виголошено в Загальній декларації прав людини, котра була прийнята та проголошена Резолюцією 217 А (III) Генеральної Ассамблеї ООН от 10 грудня 1948 року [12, с. 39- 44; 16, с. 275- 286; 9, с. 424]. В нормативних положеннях цього основоположного міжнародного документу, не зважаючи на його рекомендаційний характер, на міжнародному рівні вперше було закріплено визначальні ідеї про захист прав людини. Зокрема, в статті 3 Загальної декларації прав людини закріплено право кожного на життя, свободу та особисту недоторканність. Своєю чергою, в статті 7 цього документу передбачається право кожного без всякого винятку на однаковий захист зі сторони закону. Стаття 8 Загальної Декларації прав людини прямо вказує на необхідність побудови та функціонування ефективної системи охорони прав людини. Своєю чергою, стаття 12 Декларації... конкретизує окремі сфери охорони прав людини, зокрема, регламентує можливість захисту від посягань на недоторканність житла. Ці положення Загальної декларації прав людини становлять систему основоположних принципів і стандартів в галузі захисту прав людини, яка визначила подальші напрями формування як міжнародного, так і національного законодавства окремих держав в галузі захисту прав людини, в тому числі й у сфері кримінальних процесуальних відносин [5, с. 72- 73].

Саме тому, зазначені загальні норми Загальної декларації прав людини в подальшому знайшли своє відображення і конкретизацію, насамперед, в окремих міжнародних нормативних

правових актах, які стосуються охорони та захисту прав людини. Так, Резолюцією 3452 (XXX) Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1975 року була прийнята “Декларація про захист всіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських і таких, що принижують гідність видів поведінки і покарання” [7, с. 10]. Також Резолюцією 40/34 Генеральної асамблеї ООН від 29 листопада 1985 року була затверджена “Декларація основних принципів правосуддя для жертв злочинів та зловживань владою” [12, с. 165- 167]. Цей документ Генеральної Асамблеї ООН надзвичайно підвищив інтерес багатьох держав світу до проблем жертв злочинів, що, своєю чергою, зумовило неухильне вжиття правових заходів стосовно законодавчого забезпечення кримінального процесуального та правового положення потерпілих від злочинів [18, с. 421- 422].

Окрім цього, в 50-ті роки ХХ століття Рада Європи прийняла низку міжнародно-правових документів, які стосуються охорони та захисту прав людини, зокрема й у сфері кримінальних процесуальних відносин. Зокрема, 4 листопада 1950 року в Римі була прийнята “Європейська Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод”, 20 квітня 1959 року була ухвалена “Європейська Конвенція про взаємну правову допомогу з кримінальних справ”, 24 листопада 1983 року ухвалена “Європейська Конвенція про відшкодування шкоди жертвам насильницьких злочинів”, 28 листопада 1987 р. ухвалена “Європейська Конвенція з попередження катувань та нелюдського чи такого, що принижує гідність, поведінки або покарання” [2, с. 350; 12, с. 620- 624] тощо.

У 1990 р. відбувся VII Конгрес ООН щодо попередження злочинності та поведінки з правопорушниками, на якому було ухвалено та зразу ж введено в дію “Заходи по боротьбі з міжнародним тероризмом”, що мають три самостійні розділи: “Захист суддів та працівників кримінального правосуддя”, “Захист жертв”, “Захист свідків” [7, с. 113]. Державам-членам ООН була дана чітка рекомендація приступити до розробки національної політики та вжиття заходів щодо захисту потерпілих та свідків злочинів.

Своєю чергою, X Конгрес ООН, який відбувався у Відні 10–17 квітня 2000 року була ухвалена та набула чинності “Віденська декларація про злочинність та правосуддя: відповіді на виклики ХХІ століття”. Відповідно до цієї декларації державам-членам ООН було рекомендовано ухвалювати національні плани дій на підтримку потерпілих від злочинів, створювати та розширювати національні служби з надання допомоги потерпілим та свідкам, а також на більш високому рівні провадити політику із захисту свідків [11, с. 95- 100].

17 липня 1998 року у Римі відбулась дипломатична конференція повноважних представників під егідою ООН, на якій було ухвалено Римський Статут Міжнародного кримінального суду. Римський Статут Міжнародного кримінального суду став міжнародним нормативним актом, який закріпив Принципи, що гарантують права та інтереси потерпілих під час розгляду справ у Міжнародному кримінальному суді [1, с. 98].

В усіх вищезазначених документах були чітко регламентовані основні засади міжнародного співробітництва у сфері протидії суспільно-небезпечним посяганням щодо особи, а також щодо учасників кримінального судочинства. Однак, в окремих державах проблеми протидії суспільно-небезпечним посяганням щодо особи, а також щодо учасників кримінального судочинства вирішувалися по-різному. Зокрема, основну роль в такій протидії відігравав розвиток законодавства держави, її традиції, національні особливості тощо.

Варто констатувати, що значний досвід у практиці попередження злочинів проти учасників кримінального судочинства мають США. У США ще у 1968 році був ухвалений і набрав чинності Комплексний закон “Про контроль за злочинністю”, на підставі якого у США з правоохоронним органам надавалося право використовувати в судах відеозапис показань свідків та потерпілих з метою забезпечення їхньої безпеки. При цьому, суд приймав такі свідчення як докази у випадках, якщо ці покази були необхідними на користь

судочинства і держави[3, с. 55]. А вже з 1971 року у США на повну силу реалізується Федеральна програма захисту свідків, які виступали у судах зі свідченнями проти небезпечних злочинців[2, с. 350].

З метою вдосконалення системи захисту окремих учасників кримінального процесу 12 жовтня 1982 року у США прийнято Закон “Про захист жертв та свідків злочинів” [7, с. 154], а також ухвалено спеціальний закон “Про посилення безпеки свідка”. [8, с. 22–40]. Як наслідок, в США сформувалась чітка і збалансована система правосуддя, основною засадою якої є принцип верховенства права і закону. Зазначена система повністю гарантує незалежність суду від інших гілок влади і, зокрема, від президента США та від спецслужб, від прокуратури і, що найголовніше, – від сторін, котрі беруть участь в кримінальному провадженні. Крім цього, судді надзвичайно прискіпливо ставляться навіть до самої можливості найменшого тиску на правосуддя. На прокурора чи адвоката, котрі тільки спробують порушити обговорення обставин справи з суддею наодинці або ж за відсутності іншої сторони, негайно накладається стягнення за істотне порушення закону. При спробі будь кого з інших учасників процесу вплинути на суддю цей учасник негайно підлягає притягненню до кримінальної відповідальності.

Варто підкреслити, що в США у багатьох штатах закони регламентують низку компенсацій жертвам та свідкам злочинів. Так, наприклад, Кримінально-процесуальний закон штату Нью-Йорк передбачає низку компенсацій особам, які сприяють правосуддю. В свою чергу, громадяни за умови їх, насамперед, фізичного захисту готові надавати допомогу державі у боротьбі зі злочинністю. На сьогоднішній день розроблено близько 600 різних програм взаємодії правоохоронних органів та населення щодо розкриття злочинів, їх розслідування та судового провадження. Зокрема, особи, що мають відомості про злочин, можуть повідомити про їх вчинення по телефону в поліцію анонімно. У випадку, якщо повідомлення виявилися корисним і обвинувачений був притягнутий до кримінальної відповідальності, то присвоєному для забезпечення безпеки анонімному номеру виплачується грошова винагорода. Така форма взаємодії є дієвою для розкриття злочинів, що можуть бути розслідуваними загальними методами без залучення аноніма як свідка. [1, с. 95; 2, с. 350].

Що ж до свідка, котрий був залучений до судового процесу і щодо якого була застосована Програма захисту свідків, то за спеціальною телефонною лінією зв'язку свідок, потерпілий, а також їхні адвокати можуть дізнатися, де відбуває покарання особа, щодо якої були дані свідчення, а також термін його звільнення. [4, с. 98].

Крім цього, у США на загальнодержавному рівні правоохоронні органи ведуть статистику жертв злочинів, що має величезне значення для визначення не тільки соціальних наслідків злочинності, але й для розробки запобіжних заходів. [10, с. 50].

Як бачимо, у США надзвичайно розгалужена система попередження злочинів проти учасників кримінального провадження, яка ґрунтується на низці Законів, що забезпечують безпеку осіб, які сприяють правосуддю. Суб'єкти ж, які безпосередньо здійснюють правосуддя (судді), охороняються безпосередньо кримінальним і процесуальним законами. Так, пар. 21 розд. 18 Зводу законів США встановлює, що суд на власний розсуд карає штрафом або тюремним ув'язненням дії, які кваліфікуються ним як неповага до суду. Водночас, пар. 73 розд. 18 Зводу законів США регламентує кримінальну відповідальність за перешкоджання відправленню правосуддя. Зазначені норми Зводу законів США певною мірою є співзвучними, оскільки Кримінальне право США в цілому закріплює англійську концепцію застосування інституту “неповаги до суду”, а англо-американська кримінально-правова доктрина визначає неповагу до суду як “дії, що завдають шкоди правосуддю, або перешкоджають його здійсненню” [2, с. 350; 17, с. 43].

Вважаємо за необхідне підтримати позицію І. С. Іванова, що забезпечення державного захисту учасників кримінального судочинства в США здійснюється за двома основними напрямками:

- 1) встановлення правових норм, що передбачають покарання за вчинення протиправних дій щодо учасників (суб'єктів) кримінального судочинства;
- 2) реалізація на практиці комплексу організаційних заходів щодо забезпечення правового та фізичного захисту учасників цього процесу.

Правову основу діяльності із захисту учасників кримінального судочинства є положення пар. 73 (Перешкоджання відправленню правосуддя) ч. 1 (Злочини) розд. 18 (Злочини та кримінальні процедури) Зводу законів США [6, с. 43].

Аналогічно, як і в США, Програма захисту свідків досить ефективно функціонує і в Канаді. Відповідно до Закону Канади № С-13 від 20 червня 1996 року, яким зазначена Програма була затверджена, вона реалізується Управлінням боротьби з наркотиками Канадської Королівської Кінної поліції. Саме на цей підрозділ поліції ще до закріплення на законодавчому рівні Програми захисту свідків було покладено обов'язок забезпечення безпеки учасників кримінального процесу. Варто зазначити, що Програма захисту свідків діє на загальнонаціональному рівні, а тому учасники кримінального процесу можуть скористатися цією Програмою будь де в Канаді. Програма захисту свідків в Канаді є надзвичайно ефективною і заслуговує на довіру з боку громадян, про що свідчить той факт, що абсолютна більшість кримінальних справ, де була використана зазначена Програма, завершувалися засудженням обвинувачених виключно на підставі показів свідків. Окрім цього, за весь час реалізації Програми захисту свідків в Канаді не було зафіксовано жодного випадку вбивства свідка, щодо якого застосовувались її положення [15, с. 83]. Більше того, свідок, який перебуває під захистом Програми, отримує можливість компенсувати всі витрати на проживання на новому місці, а фінансова допомога надається йому до тих пір, аж поки він не матиме достатніх коштів для подальшого проживання. Як тільки свідок, щодо якого реалізується Програма захисту свідків, адаптується до нових умов проживання, субсидії держави по Програмі зменшувалися і, згодом, поступово відміняються зовсім [2, с. 350; 13, с. 345–350].

При цьому, свідку за програмою захисту свідків гарантується позитивна охорона. Однак у випадках, якщо свідок подав вимогу про вихід з Програми захисту свідків або ж якщо було встановлено, що свідок був залучений до незаконної діяльності чи відмовлявся виконувати відповідні інструкції, то угода з ним підлягає розірванню [14, с. 351–352].

Висновок. Отже, варто підсумувати, що проблема попередження кримінальних правопорушень щодо суб'єктів кримінального провадження через реальне забезпечення їхньої безпеки в сфері кримінального процесу знайшла своє відображення і окреслила шляхи для вирішення в нормах міжнародного законодавства, зокрема, в Декларації ООН з прав людини та в цілій низці Резолюцій ООН та Європейських конвенцій, в яких чітко регламентовані основні засади міжнародного співробітництва та рекомендації державам по реформуванню національного законодавства у сфері протидії суспільно-небезпечним посяганням щодо особи, а також щодо учасників кримінального судочинства.

Проведений аналіз вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, а також аналіз окремих норм міжнародного законодавства та законодавства США і Канади дає можливість констатувати, що попередження кримінальних правопорушень щодо суб'єктів кримінального провадження є можливим через реальне забезпечення їхньої безпеки в сфері кримінального процесу. Зокрема, про це свідчить чинне законодавство США та Канади, яке регламентує реалізацію програми захисту

свідків та потерпілих, а також досвід цих держав на шляху попередження кримінальних правопорушень щодо учасників кримінального судочинства. Позитивний досвід зазначених держав є надзвичайно важливий для України на шляху розв'язання проблеми попередження кримінальних правопорушень щодо суб'єктів кримінального провадження, а також для вдосконалення чинного кримінального та кримінального процесуального законодавства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Брусницын Л. В. (2002). Теоретико-правовые основы и мировой опыт обеспечения безопасности лиц, содействующих уголовному судопроизводству : дис. ... д-ра юрид. наук. М. С. 95.
2. Варыгин А. Н., Яшин А. В. (2018). Детерминация и предупреждение преступлений против участников уголовного судопроизводства : моногр. М. 350 с.
3. Гриб В. Г., Зернова Т. М., Бузова Л. Б. (1990). О состоянии и мерах борьбы с организованной преступностью в некоторых зарубежных странах : обзор. М. С. 55.
4. Евстратенко Е. В. (2004). Защита свидетелей и потерпевших в уголовном процессе России : дис. ... канд. юрид. наук. Челябинск. С. 98.
5. Иванов И. С. (2016). Международные стандарты Организации Объединенных Наций в области защиты участников уголовного судопроизводства. *Административное право и процесс*. № 1. С. 72–73.
6. Иванов И. С. (2013). Переселение защищаемого лица на другое постоянное место жительства в отечественном и зарубежном праве. *Российский следователь*. № 6. С. 43
7. Зайцев О. А. (1997). Теоретические и правовые основы государственной защиты участников уголовного процесса / под ред. С. П. Щербы. М. С. 10.
8. Закон о контроле за организованной преступностью в США (1991). *Борьба с преступностью за рубежом (по материалам зарубежной печати): ежемесячный информационный бюллетень*. М. Вып. № 10. С. 22–40.
9. Закалюк А. П. (2007). Курс сучасної української кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
10. Квашиш В., Вавилова А. (1994). Поможем жертвам преступления. *Российская юстиция*. № 4. С. 50.
11. Лунеев В. В. (2000). Десятый конгресс ООН по предупреждению преступности и обращению с правонарушителями, его место в истории конгрессов. *Государство и право*. № 9. С. 95–100.
12. Международные акты о правах человека : сборник документов (1998) В. А. Карташкин и Е. А. Лукашева. М. 1998.
13. Обзор практики применения программ по защите свидетелей Канадской Королевской Конной полицией (2000) *Зарубежный опыт правового регулирования по вопросам защиты участников уголовного судопроизводства и практика его применения: сборник правовых актов, организационных документов и информационно-аналитических материалов* / под ред. В. В. Черникова. М. С. 345–350.
14. О количестве защищаемых лиц, принятых в Программу: Программа по защите свидетелей. Ежегодный отчет (2000). *Зарубежный опыт правового регулирования по вопросам защиты участников уголовного судопроизводства и практика его применения: сборник правовых актов, организационных документов и информационно-аналитических материалов* / под ред. В. В. Черникова. М. С. 351–352.
15. Фадеева М. П. (2006). Теория и практика государственной защиты лиц, содействующих уголовному судопроизводству : дис. ... канд. юрид. наук. М. С. 83.
16. Юхно О. О. (2015). Актуальні проблеми запобігання кримінальним правопорушенням при запровадженні та вдосконаленні чинного Кримінального процесуального кодексу України. *Вісник кримінологічної асоціації України*. № 2. С. 275–286.
17. Хлопцева Е. Ю. (1995). Уголовно-правовая охрана правосудия: дис. ... канд. юрид. наук. Екатеринбург. С. 43.
18. Waller I. (1987) Victims versus Regina Malefactor: Justice for the Next 100 Years. *Criminal Law in Action*. Anthem. P. 421- 422.

REFERENCES

1. Brusnytsyn L. V. (2002). *Teoretyko-pravovye osnovy y myrovoi opyt obespecheniya bezopasnosti lyts, sodeistviushchykh uholovnomu sudoproizvodstvu* [Theoretical and legal bases and world experience of safety of the persons promoting criminal proceedings] : dys. ... d-ra yuryd. nauk. M. P. 95.

2. Varyhyn A. N., Yashyn A. V. (2018). *Determinatsiya y preduprezhdenye prestupleniy protiv uchastnykov uholovnoho sudoproizvodstva* [Determination and prevention of crimes against participants in criminal proceedings] : monohr. M. 350 p.
3. Hryb V. H., Zernova T. M., Burova L. B. (1990). *O sostoianyy y merakh borby s orhanyzovannoi prestupnostiu v nekotorykh zarubezhnykh stranakh* [On the state and measures to combat organized crime in some foreign countries] : obzor. M. P. 55.
4. Evstratenko E. V. (2004). *Zashchyta svydetelei y poterpevshykh v uholovnom protsesse Rossyy* [Protection of witnesses and victims in the criminal process of Russia] : dys. ... kand. yuryd. nauk. Cheliabynsk. P. 98.
5. Yvanov Y. S. (2016). *Mezhdunarodnye standarty Orhanyzatsyy Ob'yedynennykh Natsyi v oblasti zashchyty uchastnykov uholovnoho sudoproizvodstva* [United Nations International Standards for the Protection of Participants in Criminal Proceedings]. Admynystrativnoe pravo y protsess. No. 1. P. 72–73.
6. Yvanov Y. S. (2013). *Pereselenye zashchyschaemoho lytsa na drugoe postoiannoe mesto zhytelstva v otechestvennom y zarubezhnom prave* [Relocation of the protected person to another permanent place of residence in domestic and foreign law.]. Rossiyskiy sledovatel. No. 6. P. 43
7. Zaitsev O. A. (1997). *Teoreticheskiye y pravovyye osnovy gosudarstvennoi zashchyty uchastnykov uholovnoho protsessa* [Theoretical and legal foundations of state protection of participants in criminal proceedings] / pod red. S. P. Shcherby. M. P. 10.
8. Zakon o kontrole za orhanyzovannoi prestupnostiu v SShA (1991). *Borba s prestupnostiu za rubezhom (po materialam zarubezhnoi pechaty): ezhemesiachnyi ynformatsyonnyi biulleten* [Fight against crime abroad (according to foreign press): monthly newsletter]. M. Vyp. No. 10. P. 22–40.
9. Zakaliuk A. P. (2007). *Kurs suchasnoi ukrainskoi kryminolohii: teoriia i praktyka* [Course of modern Ukrainian criminology: theory and practice: in 3 books] : u 3 kn. K. : In Yure, Kn. 1: Teoretychni zasady ta istoriia ukrainskoi kryminolohichnoi nauky. 424 p.
10. Kvashys V., Vavylava A. (1994). *Pomozhem zhertvam prestupleniya* [Let's help the victims of crime]. Rossiyskaia yustitsiya. No. 4. P. 50.
11. Lunev V. V. (2000). *Desiatyi konhress OON po preduprezhdeniyu prestupnosti y obrashcheniyu s pravonarushyeliamy, eho mesto v ystoriy konhressov* [The Tenth United Nations Congress on Crime Prevention and the Treatment of Offenders, its place in the history of congresses]. Gosudarstvo y pravo. No. 9. P. 95–100.
12. *Mezhdunarodnye akty o pravakh cheloveka: sbornik dokumentov* [International human rights instruments: a collection of documents] (1998). V. A. Kartashkyn y E. A. Lukasheva. M.
13. *Obzor praktyky prymereniyia programm po zashchyte svydetelei Kanadskoi Korolevskoi Konnoi polytsyei* [Review of the practice of application of witness protection programs by the Royal Canadian Mounted Police]. (2000). Zarubezhnyi opyt pravovoho rehulyrovaniya po voprosam zashchyty uchastnykov uholovnoho sudoproizvodstva y praktyka eho prymereniyia: sbornik pravovykh aktov, orhanyzatsyonnykh dokumentov y ynformatsyonno-analytycheskykh materialov / pod red. V. V. Chernykova. M. P. 345–350.
14. *O kolychestve zashchyschaemykh lyts, pryniatykh v Programmu: Programma po zashchyte svydetelei. Ezhegodnyi otchet* [On the number of protected persons admitted to the Program: Witness Protection Program. Annual Report]. (2000). Zarubezhnyi opyt pravovoho rehulyrovaniya po voprosam zashchyty uchastnykov uholovnoho sudoproizvodstva y praktyka eho prymereniyia: sbornik pravovykh aktov, orhanyzatsyonnykh dokumentov y ynformatsyonno-analytycheskykh materialov / pod red. V. V. Chernykova. M. P. 351–352.
15. Fadeeva M. P. (2006). *Teoriya y praktyka gosudarstvennoi zashchyty lyts, sodeistvuiushchykh uholovnomu sudoproizvodstvu* [Theory and practice of state protection of persons assisting in criminal proceedings] : dys. ... kand. yuryd. nauk. M. P. 83.
16. Yukhno O. O. (2015). *Aktualni problemy zapobihannia kryminalnym pravoporushenniam pry zaprovadzhenni ta vdoskonalenni chynnoho Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy* [Actual problems of prevention of criminal offenses in the introduction and improvement of the current Criminal Procedure Code of Ukraine]. Visnyk kryminolohichnoi asotsiatsii Ukrainy. No. 2. P. 275–286.
17. Khloptseva E. Iu. (1995). *Uholovno-pravovaia okhrana pravosudyia* [Criminal law protection of justice]: dys. ... kand. yuryd. nauk. Ekaterynburh. P. 43.
18. Waller I. (1987) *Victims versus Regina Malefactor* [Victims versus Regina Malefactor]: Justice for the Next 100 Years. Criminal Law in Action. Anthem. P. 421- 422.

Дата надходження: 10.01.2022 р.

Mykhailo Huzela

Lviv Polytechnic National University,
Institute of Jurisprudence and Psychology,
Department of Criminal Law and Procedure,
Ph. D., Assoc. Prof.
<https://orcid.org/0000-0002-2254-6990>

**PREVENTION OF CRIMINAL OFFENSES AGAINST SUBJECTS
OF CRIMINAL PROCEEDINGS: INTERNATIONAL LEGISLATION
AND THE EXPERIENCE OF INDIVIDUAL STATES**

The article is devoted to the problem of prevention of criminal offenses against the subjects of criminal proceedings through the real provision of their security in the field of criminal proceedings. Since the development of the regulatory framework to address the security of persons involved in criminal proceedings began in the middle of last century, accordingly, this problem, as well as ways to solve it, began to be reflected in the norms of contemporary international law.

The article examines that the problem of prevention of criminal offenses against the subjects of criminal proceedings through the real security of their criminal proceedings is reflected and resolved in international law, including the UN Declaration of Human Rights and a number of UN resolutions and European conventions, which clearly regulate the basic principles of international cooperation in combating socially dangerous encroachments on the person, as well as on participants in criminal proceedings.

Based on the analysis of domestic and foreign scientific literature, as well as the legislation of individual countries, some issues of prevention of criminal offenses against the subjects of criminal proceedings through the real security of their security in the criminal process. In particular, the legislation of the United States and Canada, which regulates the implementation of the program of protection of witnesses and victims, the experience of these countries in preventing criminal offenses against participants in criminal proceedings. It was concluded that the positive experience of these states is important for Ukraine in solving the problem of prevention of criminal offenses against criminal proceedings, as well as for improving the criminal and criminal procedure legislation of Ukraine.

Key words: crime, prevention of criminal offenses, prevention of criminal offenses against subjects of criminal proceedings.